PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (penktoji kolegija) NUTARTIS

2009 m. lapkričio 9 d.*

Byloje T-45/01 DEP

Stephen G. Sanders, gyvenantis Oxon (Jungtinė Karalystė), ir 94 kiti priede nurodyti ieškovai, atstovaujami baristerių I. Hutton ir B. Lask,

ieškovai,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą J. Currall,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

palaikomą

Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos J.-P. Hix ir B. Driessen,

įstojusios į bylą šalies,

dėl prašymo nustatyti bylinėjimosi išlaidas 2007 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismui priėmus sprendimą *Sanders ir kt. prieš Komisiją*, T-45/01 (Rink. p. II-2665),

EUROPOS BENDRIJŲ
PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Vilaras (pranešėjas), teisėjai M. Prek ir V. M. Ciucă,

kancleris E. Coulon,

priima šią

Nutartį

Faktinės aplinkybės, procesas ir šalių reikalavimai

1 2001 m. vasario 27 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje pateiktu ieškiniu Stephen G. Sanders ir kiti 94 priede nurodyti ieškovai pareikalavo atlyginti turtinę žalą, patirtą dėl to, kad jie nebuvo įdarbinti Europos Bendrijų laikinaisiais tarnautojais bendrojoje įmonėje *Joint European Torus* (JET).

2 2004 m. spalio 5 d. Sprendime *Sanders ir kt. prieš Komisiją* (T-45/01, Rink. p. II-3315, toliau – tarpinis sprendimas) Pirmosios instancijos teismas priteisė iš Europos Bendrijų Komisijos atlyginti kiekvienam ieškovui dėl to patirtą žalą, nurodė šalims per šešis mėnesius nuo minėto sprendimo paskelbimo pranešti jam apie bendru sutarimu nustatytą mokėtiną sumą nuostoliams atlyginti, o nesant bendro sutarimo pateikti reikalavimus nurodant mokėtiną sumą. Pirmosios instancijos teismas atidėjo bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimo klausimą.

3 Kadangi šalims nepavyko susitarti dėl sumos nuostoliams atlyginti, jos pateikė Pirmosios instancijos teismui reikalavimus, nurodydamos mokėtiną sumą.

4 2007 m. liepos 12 d. Sprendime *Sanders ir kt. prieš Komisiją* (T-45/01, Rink. p. II-2665, toliau – galutinis sprendimas) nustatęs kiekvienam ieškovui mokėtiną sumą ir nurodęs ją sumokėti Komisijai, Pirmosios instancijos teismas priteisė iš Komisijos padengti jos ir ieškovų bylinėjimosi išlaidas, patirtas per visą procesą Pirmosios instancijos teisme.

5 Kadangi su Komisija nepavyko susitarti dėl bylinėjimosi išlaidų sumos, 2009 m. kovo 4 d. Pirmosios instancijos teismui pateiktame dokumente ieškovai prašė Pirmosios instancijos teismo pagal šio teismo Procedūros reglamento 92 straipsnio 1 dalį nurodyti, kad bylinėjimosi išlaidas sudaro 449 472,14 svaro sterlingų (GBP).

6 2009 m. birželio 12 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje pateiktose pastabose Komisija prašė Pirmosios instancijos teismo nurodyti, kad ieškovams atlygintinos bylinėjimosi išlaidas sudaro 250 000 GBP.

Dėl teisės

Šalių argumentai

7 Ieškovai teigia, kad procesas truko šešerius su puse metų, kad reikėjo surengti tris teismo posėdžius, kad Pirmosios instancijos teismas priėmė du ilgus sprendimus ir kad šis procesas lėmė didelį darbo krūvį.

8 Iškilusių klausimų įvairovę ir sudėtingumą iš dalies lėmė Komisijos elgesys, kuri, pavyzdžiui, nepagrįstai reikalavo pateikti įrodymų, jog jai kyla atsakomybė dėl kiekvieno iš 95 ieškovų. Nelankstus Komisijos, kuri klysdama atkakliai ginčijo ieškovų prašymą, požiūris, kiek tai susiję su atsakomybės klausimu ir žalos dydžiu, yra svarbus veiksnys nustatant atlygintinų bylinėjimosi išlaidų sumą.

9 Be to, dėl kai kurie klausimų kilo naujų ir svarbių teisinių diskusijų, kurios visų pirma buvo susijusios su teisine bylos kvalifikacija ir jos priskyrimu prie viešosios tarnybos bylų, su prašymų dėl žalos atlyginimo priimtinumu atsižvelgiant į terminą, su penkerių metų ieškinio senaties taikymu ieškiniams dėl žalos atlyginimo, su JET įstatų aiškinimu 1996 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismui priėmus sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją* (T-177/94 et T-377/94 Rink. p. II-2041), arba dėl jų reikėjo atlikti sudėtingas faktinių aplinkybių analizes, susijusias, be kita ko, su ieškovų JET atliekamomis užduotimis ir asmeniniu karjeros atkūrimu tam, kad būtų galima nustatyti kiekvieno ieškovo turtines teises. Didžiąją dalį ginčytinų klausimų Pirmosios instancijos teismas išsprendė ieškovų naudai.

10 Komisijos pateikti skaičiavimai nustatant žalos dydį dažnai buvo netikslūs, todėl ieškovai turėjo atlikti daug darbo pareikalavusį patikrinimą.

11 Ieškovai stengėsi sumažinti išlaidas patardami savo advokatams, nesinaudodami solisitoriaus paslaugomis, pavesdami ne tokius svarbius klausimus mažiau nei jų pagrindiniai patarėjai patirties turintiems baristeriams, kurie prašė mažesnio atlygio, ir gaudami finansinę ieškovų panašioje byloje *Eagle ir kt. prieš Komisiją* (T-144/02) paramą.

12 Byla neturėjo precedento ir buvo svarbi daugeliu aspektų, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad Komisija pažeidė Bendrijos teisę vykdydama svarbų Bendrijos projektą, kad Komisijos veiksmai tęsėsi visą šio projekto galiojimo laiką, buvo susiję su masiniu ir pakartotiniu sutartininkų įdarbinimu, todėl ši institucija padarė rimtą pažeidimą.

13 Ieškovams byla turėjo didelę finansinę svarbą, kurią atspindi bendra Komisijos atlygintų nuostolių suma (29 654 315,55 GBP), ir, palyginti su šia suma bei ieškovų skaičiumi, bylinėjimosi išlaidos yra kuklios. Byla taip pat turėjo didelę ekonominę reikšmę Bendrijoms.

14 Teigdama, kad tik vienas jos tarnautojas parengė visą bylos medžiagą, Komisija klaidingai kritikuoja tai, kad ieškovai kreipėsi į kelis advokatus ir apskaitininką. Jų dalyvavimas buvo būtinas dėl bylos medžiagos sudėtingumo, o kalbant apie Komisiją, reikia nurodyti, jog vykstant procesui šiai institucijai iš tikrųjų talkino daug pareigūnų. Bet kuriuo atveju ieškovai turėjo daug daugiau darbo nei Komisija, ypač atsižvelgiant į įrodinėjimo pareigos paskirstymą.

15 Komisija klaidingai šią bylą priskiria prie įprastų viešosios tarnybos bylų ir atsižvelgdama į tai siūlo nustatyti, kad bylinėjimosi išlaidas sudaro 250 000 GBP.

16 Tik nedidelę prašyme nustatyti ieškovų bylinėjimosi išlaidas nurodytų išlaidų dalį sudaro sumos, padengiančios prarastas pajamas ir trijų neprofesionalių atstovų, atlikusių bylos administravimo užduotis, kurias kitu atveju už daug didesnį atlygį turėtų atlikti solisitoriai, kelionės išlaidas. Be to, prašoma padengti pridėtinės vertės mokestį

(PVM) nuo atlygintinų bylinėjimosi išlaidų, taip pat išlaidas, susijusias su šio prašymo nustatyti bylinėjimosi išlaidas parengimu.

17 Komisija tvirtina, kad nėra jokio pagrindo nustatyti daugiau bylinėjimosi išlaidų nei jos siūlomi 250 000 GBP. Šis pasiūlymas, grindžiamas protingos bylinėjimosi išlaidų sumos pareigūno iškeltoje byloje (įvertinta 8 500 eurų) padauginimu iš 15, atsižvelgiant į kolektyvinį ieškinio pobūdį, vėliau padauginus iš 2,5, atsižvelgiant į rūpestingumo reikalavimą nustatant atskiro asmens žalos atlyginimo dydį, ir pagaliau iš 1/1,3, atsižvelgiant į valiutų keitimo kursą, yra daugiau nei tinkamas.

18 Ieškovų argumentas, kad jų prašyme nurodyta suma pagrįsta, nes gindamasi pagrindinėje byloje Komisija tariamai neteisėtai elgėsi, yra klaidingas.

19 Iš tikrųjų tai, kaip šalis elgėsi vykstant procesui, svarbu tik tada, kai dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo nusprendžiama pačiame sprendime.

20 Bet kuriuo atveju prašyme nustatyti bylinėjimosi išlaidas nėra nieko, kas parodytų, jog Komisijos elgesį galima laikyti neteisėtu. Ieškovai painioja atvejį, kai nurodomas nepagrįstas argumentas, ir atvejį, kai tyčia nurodomas nereikšmingas ar nepagrįstas argumentas. Nagrinėjamu atveju Komisija tik gynėsi, o tarpiniame ir galutiniame sprendimuose Pirmosios instancijos teismas visiškai nenurodė, kad Komisija neteisėtai elgėsi arba pateikė nereikšmingus argumentus.

21 Savo padarytas nedideles skaičiavimo klaidas, kurių apskritai yra sunku išvengti, Komisija pripažįsta nesiginčydama. Be to, ir patys ieškovai padarė tam tikrų skaičiavimo klaidų.

22 Nenorėdama konkrečiai ginčyti vieno ar kito ieškovų pateikto argumento, pagrindžiančio kreipimąsi į kelis patarėjus, Komisija vis dėlto pastebi, kad byloje jos gynybą užtikrino tik vienas tarnautojas, kuris daugiausia dirbo vienas, o kiti tarnautojai jam padėjo tik tam tikrais su bylos medžiaga susijusiais klausimais. Ji abejoja dėl būtinybės per 2003 m. rugsėjo 23 d. teismo posėdį būti atstovaujamiems dviejų patarėjų, atsižvelgdama į tai, kad šiame teismo posėdyje buvo nagrinėjamas tik vienas teisės klausimas, susijęs su ieškinio pagrindu. Ji ginčija prašymus dėl prarastų pajamų ir trijų ieškovų neprofesionalių atstovų kelionės išlaidų. Prašymai dėl šiame bylinėjimosi išlaidų nustatymo procese patirtų išlaidų yra per dideli.

23 Kalbėdama apie teiginį, kad ieškovai turėjo daugiau darbo nei Komisija, Komisija tvirtina, kad vykstant procesui ji taip pat pateikė daug įrodymų ir turėjo skirti laiko ieškovų pateiktų įrodymų analizei. Galima atsižvelgti tik į išlaidas ieškovams atstovaujantiems advokatams. Kalbant apie argumentą, kad ieškovai sumažino savo bylinėjimosi išlaidas tiesiogiai patardami patarėjams, reikia pažymėti, jog tai nepateisina reikalaujamos sumos, o tik paaiškina, kodėl ši suma nėra didesnė, tačiau šis klausimas nėra reikšmingas.

24 Komisija pažymi, kad iki vėlesnės pagrindinės bylos nagrinėjimo stadijos pagrindiniai klausimai buvo bendri visiems ieškovams, todėl juos galima buvo nagrinėti kartu. Tiesa,

vėliau šie klausimai, atsižvelgiant į individualią situaciją, galėjo turėti skirtingų pasekmių, tačiau tai neturėjo įtakos jų bendram nagrinėjimui iki šios stadijos.

25 Komisija pripažįsta, kad nagrinėjama byla turi savitumų, ir neginčija, jog ji svarbesnė nei įprastos pareigūnų bylos. Ši aplinkybė pateisina jos išskirtinai didelės sumos – 250 000 GBP pasiūlymą. Tačiau nėra poreikio jos viršyti, ypač atsižvelgiant į tai, kad iškelti klausimai iš esmės buvo bendri 95 ieškovams iki tarpinio sprendimo priėmimo ir tik vėliau reikėjo nustatyti skirtumus ieškovų atžvilgiu, o praktikoje tai buvo visiškai nesunku padaryti.

26 Dėl ieškovų argumento, kad reikalaujamos grąžinti išlaidos santykinai mažesnės nei išlaidos, kurias reikalaujama atlyginti kitose bylose, Komisija pastebi, kad kitose srityse, kaip antai konkurencijos, valstybės pagalbos ir koncentracijos, reikalaujamos grąžinti bylinėjimosi išlaidos dažnai santykinai daug mažesnės, tačiau tai netrukdo Bendrijos teismui šias išlaidas didžiąja dalimi sumažinti.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

27 Pagal Procedūros reglamento 91 straipsnio b punktą atlygintinomis išlaidomis laikomos „būtinosios išlaidos, kurias dėl proceso patyrė šalys, pirmiausia – kelionės bei gyvenimo išlaidos ir atstovų, patarėjų arba advokatų atlyginimas“. Iš šios nuostatos

matyti, kad atlygintinos išlaidos apsiriboja pirmiausia tomis, kurios patiriamos dėl proceso Pirmosios instancijos teisme, ir, antra, tomis, kurios buvo būtinos tam tikslui (2002 m. sausio 24 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Groupe Origny prieš Komisiją*, T-38/95 DEP, Rink. p. II-685, 28 punktas ir 2004 m. birželio 28 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Airtours prieš Komisiją*, T-342/99 DEP, Rink. p. II-1785, 13 punktas).

28 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, kadangi nėra išlaidų dydį nustatančių Bendrijos teisės normų, Pirmosios instancijos teismas turi laisvai įvertinti bylos faktus, atsižvelgdamas į jos dalyką ir pobūdį, svarbą Bendrijos teisės atžvilgiu, taip pat bylos sunkumus, atstovų ir patarėjų su procesu susijusio darbo apimtį ir šalių ekonominį suinteresuotumą byloje (šios nutarties 27 punkte minėtos nutarties *Airtours prieš Komisiją* 18 punktas; pagal analogiją taip pat žr. 1985 m. lapkričio 26 d. Teisingumo Teismo trečiosios kolegijos pirmininko nutarties *Leeuwarder Papierwarenfabriek prieš Komisiją*, 318/82 DEP, Rink. p. 3727, 3 punktą).

29 Dėl bylos dalyko ir pobūdžio reikia pripažinti, kad nagrinėjama byla susijusi su bendrojoje įmonėje JET dirbančių darbuotojų įdarbinimo ir darbo sąlygomis, todėl šioje byloje, atsižvelgiant į šios bendrosios įmonės veiklą reglamentuojančių taisyklių savitumą, kaip jau nurodė Pirmosios instancijos teismas (1998 m. birželio 25 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, T-177/94 DEP, T-377/94 DEP ir T-99/95 DEP, Rink. VT p. I-A-299 ir II-883, 22 punktas), iškilo subtilių klausimų. Be to, Komisija sutinka, kad šios bylos savitumas gali pateisinti didelę išlaidų sumą.

30 Dėl šios bylos svarbos Bendrijos teisės atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad ši byla iš tiesų svarbi, tačiau ji svarbi tik viešosios tarnybos bylų atžvilgiu, dar

tiksliau – Bendrijų ir asmenų, kurie gali būti įdarbinti struktūrose, panašiose į bendrąją įmonę JET, tarpusavio santykiams.

31 Dėl bylos sunkumų ir atstovų bei patarėjų su procesu susijusio darbo apimties reikia pabrėžti, kad bent jau pirmojoje proceso Pirmosios instancijos teisme dalyje iki tarpinio sprendimo priėmimo iškilę klausimai, būtent dėl bylos priskyrimo prie bylos dėl deliktinės atsakomybės ar prie bylos dėl Bendrijos ir jos darbuotojų santykių, dėl prašymų atlyginti žalą priimtinumo atsižvelgiant į terminą ar dėl JET įstatų aiškinimo, buvo sudėtingi, tačiau bendri visiems ieškovams.

32 Tik antrojoje proceso dalyje, skirtoje nustatyti žalos, kurią Komisija turėjo atlyginti kiekvienam ieškovui, dydį, reikėjo atskirti individualias (ieškovų) situacijas. Be to, reikia priminti, kad procesas Pirmosios instancijos teisme buvo susijęs tik su šalių nesutarimais (galutinio sprendimo 7–13 ir 39–106 punktai), nes Pirmosios instancijos teismas formaliai atsižvelgė į sutartus klausimus (galutinio sprendimo 33–38 punktai).

33 Dėl šios bylos šalių ekonominio suinteresuotumo Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad ekonomiškai labai suinteresuotas buvo tiek kiekvienas ieškovas, tiek Komisija. Kalbama apie prašymus atlyginti žalą, susijusią su darbo santykiais, kurie su daugiau nei puse ieškovų truko ilgiau kaip dešimt metų (tarpinio sprendimo 27 punktas). Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad ekonominę bylos svarbą tik iš dalies atspindi bendra atlygintinos žalos suma, kuri siekia 29 654 315,55 GBP ir kurią Komisija galiausiai pervedė ieškovams, nes šią sumą nagrinėjamu atveju lėmė penkerių metų

ieškinio senaties termino, pagrįsto Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatytu terminu, taikymas (tarpinio sprendimo 57–85 punktai).

34 Atsižvelgdamas į pateiktų klausimų pobūdį, bylos svarbą ir skaičiavimų, kuriuos reikėjo atlikti norint nustatyti kiekvieno ieškovo individualias teises, techninį pobūdį, Pirmosios instancijos teismas mano, kad ieškovai pagrįstai kreipėsi į kelis patarėjus ir apskaitininką, tačiau nurodė, kad nebuvo įrodyta, jog buvo būtina, kad per 2003 m. rugsėjo 23 d. vykusį teismo posėdį ieškovams atstovautų du patarėjai.

35 Ieškovų argumentą, kad nustatant atlygintų išlaidų sumą reikia atsižvelgti į tai, jog pagrindinėje byloje Komisija tariamai neteisėtai elgėsi, reikia atmesti kaip nereikšmingą.

36 Nors šalies neteisėto pobūdžio elgesys svarbus paskirstant išlaidas, Pirmosios instancijos teismui priimant sprendimą ar nutartį, kuria baigiama nagrinėti byla, pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 1 dalį ir 3 dalies antrą pastraipą, tai, kad šis elgesys neteisėtas, nėra svarbu, kai Pirmosios instancijos teismas pagal to paties reglamento 92 straipsnio 1 dalį nustato bylinėjimosi išlaidas, nes išlaidų nustatymo procesas yra objektyvus procesas, kuriuo siekiama nustatyti būtinąsias bylinėjimosi išlaidas, patiriamas dėl proceso, nepaisant to, ar elgesys, dėl kurio buvo patirtos šios išlaidos, teisėtas, ar ne.

37 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, tinkama suma, kurią Komisija turi atlyginti visiems ieškovams, vertintina 300 000 GBP, ir ja atsižvelgiama į visas bylos aplinkybes iki šios nutarties priėmimo dienos.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji kolegija)

nutaria:

Priteisti Stephan G. Sanders ir kitiems priede nurodytiems 94 ieškovams iš Komisijos 300 000 svarų sterlingų (GBP) bendrai bylinėjimosi išlaidų sumai atlyginti.

Priimta 2009 m. lapkričio 9 d. Liuksemburge.

Kancleris — Pirmininkas

E. Coulon — M. Vilaras

Priedas

Keith Ashby,

Mark Ashman,

Geoff Atkins,

Yvonne Austin,

Neville Bainbridge,

R. Baker,

Ian Barlow,

Terry Boyce,

Robert Bracey,

Brian C. Brown,

Mike Browne,

James Bruce,

Neil Butler,

Paul Carman,

Roy Clapinson,

Royce Clay,

Derek Downes,

Graham Evans,

Jim Evans,

Tony Gallagher,

David Gear,

John Gedney,

David Grey,

Barry Grieveson,

Bernhard Haist,

David Hamilton,

Ray Handley,

Roy Harrison,

Michael Hart,

Phillip Haydon,

Ivor Hayward,

Mark Hopkins,

Keith Howard,

Peter Howarth,

Cyril Hume,

Eifion Jones,

Glyn Jones,

Andrew Lawler,

Gordon MacMillan,

Peter Martin,

Christopher May,

Derek May,

Ian Merrigan,

Richard Middleton,

Simon Mills,

Ray Musselwhite,

Tim Napper,

Keith Nicholls,

Mike Organ,

Robert Page,

Dai Parry,

Bill Parsons,

Derek Pledge,

Tim R. Potter,

Geoff Preece,

Tom Price,

Steve Richardson,

Shirley Rivers-Playle,

Alan Rolfe,

Michael Russell,

Stephen Sanders,

Stephen Scott,

John Shaw,

Michael R. Sibbald,

Nigel Skinner,

Paul G. Smith,

Tracey Smith,

Tony Spelzini,

Robin Stafford-Allen,

Robin Stagg,

Graham Stanley,

David Starkey,

Dave Sutton,

John Tait,

Michael E. Taylor,

Paul Tigwell,

George Toft,

Jim Tulloch,

Pat Twynam,

Tony Walden,

Martin Walker,

Norman Wallace,

Patrick Walsh,

Peter Watkins,

Mike Way,

Alan West,

Andy Whitby,

Srilal P. Wijetunge,

Brian L. Willis,

David J. Wilson,

David W. Wilson,

Julie Wright,

John Yorkshades,

David Young.